

POSTANOWIENIE

14 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

na posiedzeniu niejawnym 14 listopada 2024 r. w Warszawie
w sprawie z urzędu na skutek zawiadomienia Dyrektora Samodzielnego
Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w J.
z udziałem M.P.

o przyjęcie do szpitala psychiatrycznego osoby, która nie wyraziła na to zgody,
na skutek skargi kasacyjnej M.P.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Zamościu
z 10 czerwca 2024 r., I Ca 281/24,

odrzuca skargę.

[P.L.]

UZASADNIENIE

Pismem datowanym na 8 lipca 2024 r., wniesionym drogą mailową 4 października 2024 r., uczestnik postępowania M.P. wniósł osobiście skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Zamościu z 10 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w kodeksie postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowanym na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu

dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń niesatysfakcjonujących stron.

Po pierwsze, zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez m.in. adwokatów lub radców prawnych. Celem tzw. przymusu adwokacko-radcowskiego, który obejmuje także wniesienie skargi kasacyjnej, jest zapewnienie temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia odpowiedniego poziomu merytorycznego. Sporządzenie skargi kasacyjnej osobiście przez stronę pozbawioną zdolności postulacyjnej jest dotknięte nieusuwalnym brakiem i powoduje konieczność odrzucenia skargi bez wzywania do uzupełnienia tego braku (zob. np. postanowienia SN: z 16 marca 2006 r., III CZ 5/06; z 5 października 2010 r., IV CZ 67/12; z 21 września 2011 r., I CZ 59/11; z 23 lutego 2012 r., V CZ 132/11; z 30 listopada 2023 r., II UZ 71/22; z 5 sierpnia 2024 r., III CZ 105/24).

W rozpoznawanej sprawie uczestnik postępowania nie miał zdolności postulacyjnej na podstawie art. 87¹ § 2 k.p.c., a więc nie mógł wnieść osobiście skargi kasacyjnej. W postępowaniu przed Sądem Najwyższym bowiem, z uwagi na obowiązujący przymus adwokacko-radcowski, o których mowa w art. 87¹ § 1 k.p.c., wykluczona jest możliwość składania pism procesowych, w tym skargi kasacyjnej sporządzonej przez stronę osobiście, właśnie ze względu na brak zdolności postulacyjnej.

Powyższych wniosków nie zmienia w szczególności art. 47 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jedn. Dz.U. z 2024 r. poz. 917; dalej: „u.o.z.p.”), zgodnie z którym do środków odwoławczych wnoszonych przez osobę, której postępowanie dotyczy bezpośrednio, nie ma zastosowania art. 368 k.p.c. oraz w zakresie objętym treścią tego artykułu również art. 370 tego kodeksu (aktualnie uchylony). Należy zauważyć, że Sąd Najwyższy w orzeczeniach wydanych na kanwie art. 47 u.o.z.p. sprzeciwiał się jego zastosowaniu w postępowaniu kasacyjnym (zob. np. postanowienie SN z 15 kwietnia 1997 r., I CZ 25/97, OSNC 1997, nr 9, poz. 135).

Nie ma podstaw do zmiany zapatrywania Sądu Najwyższego. W postępowaniu wszczętym w wyniku wniesienia skargi kasacyjnej, o czym była

mowa już powyżej, obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych, gdyż toczą się one przed Sądem Najwyższym. Oznacza to, że w postępowaniu wywołanym tym nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia zdolność strony do podejmowania przez nią osobiście i samodzielnie czynności procesowych, czyli jej zdolność postulacyjna, jest wyłączona. Odwołanie się w art. 47 u.o.z.p. do przepisów kodeksowych dotyczy zaś jedynie aspektów związanych z wymogami formalnymi apelacji i możliwości jej odrzucenia.

Po drugie, co do zasady, skuteczne wniesienie pisma procesowego do sądu musi nastąpić w tradycyjnej (materialnej) formie pisemnej oraz powinno zawierać możliwy do odczytania bez użycia urządzeń tekst. Dopiero spełnienie tego warunku powoduje wszczęcie postępowania sądowego i ewentualnego trybu naprawczego zmierzającego do usunięcia braków formalnych pisma procesowego. Pismo procesowe złożone w postaci elektronicznej – w zakresie nieunormowanym szczególnymi przepisami – nie wywołuje skutków prawnych, które ustawa wiąże ze złożeniem pisma procesowego, przy czym nie chodzi o brak formalny pisma, lecz o jego pierwotny, nieusuwalny brak skuteczności spowodowany użyciem nieautoryzowanej techniki (zob. postanowienie SN z 29 marca 2023 r., III CZ 427/22, OSNC 2023, nr 9, poz. 93). Uczestnik postępowania wniósł skargę kasacyjną drogą mailową (k. 184), co w oczywisty sposób nie spełnia ustawowego wymogu.

Po trzecie, skarga kasacyjna została wniesiona po terminie przewidzianym w art. 398⁵ § 1 k.p.c. (k. 176 i 184).

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny powinien odrzucić wniesiony środek zaskarżenia (art. 398⁶ § 2 k.p.c.). Inną kwestią jest obowiązek ustanowienia dla uczestnika postępowania pełnomocnika z urzędu (art. 48 u.o.z.p.) i możliwość wniesienia przez niego skargi kasacyjnej.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

[P.L.]

r.g.